

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

The Relationship between Academic Leadership of Teachers and the Quality of Teacher's Learning Management under The Office of Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1

กัญญาภัทร ดำชม และ จิติมา วรณศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Kanyaphat Damchom and Jitima Wannasri

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kanyaphat_dam@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู (2) เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 260 คน จาก 136 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รองลงมา ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ (2) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์มากไปน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการพัฒนาความก้าวหน้า

* วันที่รับบทความ: 24 มกราคม 2565; วันแก้ไขบทความ 14 กุมภาพันธ์ 2565; วันตอบรับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

Received: January 24, 2022; Revised: February 14, 2022; Accepted: February 15, 2022

ในวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถทางงานวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ครู; คุณภาพการจัดการเรียนการสอน

Abstracts

The purposes of this study were : 1) to investigate teacher's instructional Leadership, 2) to examine the quality of teacher's learning management and 3) to examine the relationship of teacher's instructional Leadership and the quality of teacher's learning management. This study was a survey research. A sample was selected from 260 teachers of 136 schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1 for academic year 2021. A sample was drawn from stratified sampling. The research tool was a questionnaire with Likert rating five scales. The collected data were analyzed using frequency, percentage, average, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the study were as follows : 1) teacher's instructional leadership was as a much level. Considering each aspect ordered from the highest to the least: the greatest level of satisfaction was the creative thinking. The secondly were human relations. Lastly was the profession development. 2) The quality of teacher's learning management was as a much level. Considering each aspect ordered from the highest to the least: the greatest level of satisfaction was the quality of students. Lastly was the administrative process and management. 3) The relationship of teacher's instructional Leadership and the quality of teacher's learning management was at high level. Considering each aspect found that teacher's instructional leadership related with the quality of teacher's learning management with statistical significance level of 0.1. Sort in descending order, there were morality, profession development, Academic ability, human relations and creative thinking.

Keywords: Instructional Leadership; Teacher; Quality of Learning Management

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนการสอนจึงต้องพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การทำงาน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานบริการทางการศึกษาจึงต้องรับผิดชอบจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะให้สถานศึกษากระจายอำนาจการบริหารงานออกเป็น 4 งาน ประกอบไปด้วยงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างอิสระ คล่องตัว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยการบริหาร งานทั้ง 4 งาน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

เมื่อพิจารณาขอบข่ายของงาน พบว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง

ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของบุคคลหรือคุณลักษณะของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น สามารถจูงใจให้บุคคลอื่นยอมรับและดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ และในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจะต้องอาศัยบุคคลที่มีความรอบรู้มีความเป็นผู้นำที่จะพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย หรือที่เรียกว่า ผู้นำทางวิชาการ จิตินา วรณศรี (2557 : 143) ให้ความหมายของผู้นำทางวิชาการ คือคุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถมีอิทธิพลชี้นำและกระตุ้นให้ครูและบุคลากรดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีความรู้และสามารถคิดค้น ริเริ่ม พัฒนาสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียนพัฒนาครูและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3-4)

คุณภาพการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ ในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

คุณลักษณะสำคัญที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เพราะครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรดิตถ์ เขต 1 เพื่อให้เป็นสารสนเทศสำคัญสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ได้สอดคล้องกับเจตนารมณ์
ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความคาดหวังของสังคม
และประเทศชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรดิตถ์เขต 1
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู จำนวน 1,004 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครู จำนวน 278 คน ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง
เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
ตามสัดส่วนของครูผู้สอนแต่ละโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
รายการ (Checklist) ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความรู้ความสามารถ

ขอบข่ายวิชาการ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและหาเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายนามผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

6. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence: IOC) และเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน นำผลการตอบแบบสอบถามมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุด โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha – Coefficient)

8. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยทำการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมทั้งนัดหมายวันเก็บแบบสอบถามกลับคืน และจัดส่ง แบบสอบถามทางไปรษณีย์

3. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับจัดส่งกลับคืนจำนวน 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.5 %

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถาม และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 75)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 75)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

แปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

0.80-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด

0.60-0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างมาก

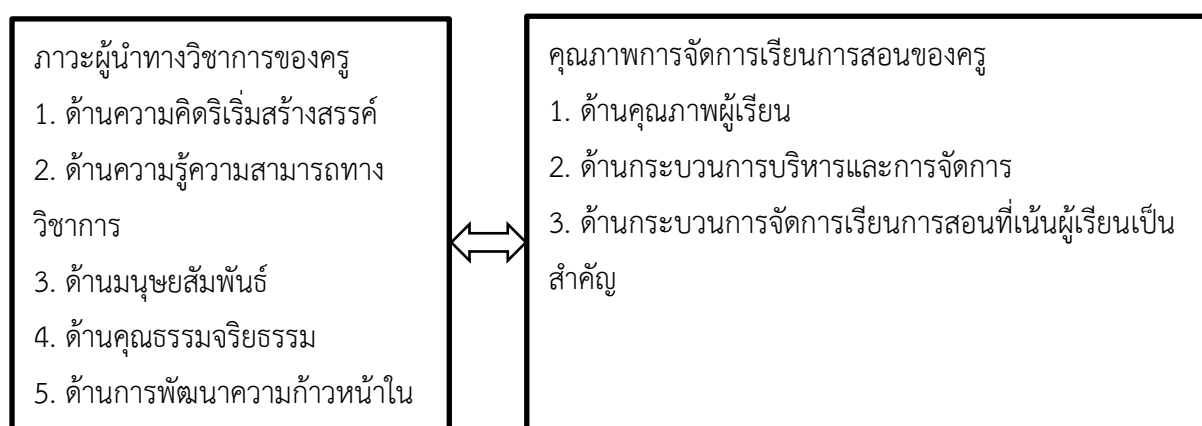
0.40-0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

0.20-0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อย

0.00-0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็น เพศชายคิดเป็นร้อยละ 46.2 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี 153 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 31.9

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านมนุษย

สัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	(n=260)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.49	0.53	มาก
2	ด้านความรู้ความสามารถทางงานวิชาการ	4.35	0.61	มาก
3	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.41	0.54	มาก
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.35	0.63	มาก
5	ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.33	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย		4.38	0.54	มาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในภาพรวม

ข้อ	คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู	(n=260)		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.43	0.63	มาก
2	ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.26	0.62	มาก
3	ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.28	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย		4.32	0.58	มาก

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = 0.940$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ตาราง 4 ค่าสหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของครู	คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู			รวม (y)
	ด้านคุณภาพผู้เรียน (y) ₁	ด้านกระบวนการบริหารและการ จัดการ (y) ₂	ด้านกระบวนการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (y) ₃	
ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์(x) ₁	.766**	.707**	.778**	.773**
ด้านความรู้ความสามารถทางงานวิชาการ (x) ₂	.776**	.789**	.870**	.835**
ด้านมนุษยสัมพันธ์ (x) ₃	.846**	.770**	.792**	.828**
ด้านคุณธรรมจริยธรรม (x) ₄	.891**	.853**	.916**	.913**
ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ(x) ₅	.884**	.870**	.855**	.897**
รวม (x)	.921**	.885**	.932**	.940**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความสามารถ
เรียนรู้วิธีการสอนใหม่ๆ เข้าใจเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคม
ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ครูต้องมี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร กันหาจันทร์ (2561 :76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทาง
วิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผลการศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมพบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลาง ครูสามารถพัฒนาการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณในการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นและครูส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร กันหาจันทร์ (2561 : 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพผู้เรียน โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพกายและจิตใจที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคพร บุญเคล้า (2555 : 78) ที่กล่าวว่า “คุณภาพผู้เรียน” คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมปัจจุบัน คุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพผู้เรียน เป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังในผลลัพธ์ คือนักเรียนมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาตามจุดประสงค์ของหลักสูตร สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม เป็นพลเมืองที่ดีในสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม

3. ผลการศึกษาคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูก็ย่อมสูงขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารมณ นาก่อนทอง (2560 : 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความกระตือรือร้นในการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านกลวิธีการสอน และด้านความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร กันหาจันทร์ (2561 : 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง กับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดอบรม ให้ครูมีการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้มาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ควรส่งเสริม สนับสนุน จัดอบรม ให้ความรู้แก่บุคลากรในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดได้ทำด้วยตนเองตามหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม
3. ครูควรใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการในทุกด้านในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิเชียร กันหาจันทร์.(2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2* วิทยานิพนธ์ กษ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

- ภาคพร บุญเคล้า.(2555). ยุทธวิธีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพ
ภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม
พฤศจิกายน 2554). สมุทรปราการ: ออฟเซ็ท พลัส จำกัด.
- อารมณ ก้อนทอง. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3
หลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ